Zaaknummer: 33257-2022
Documentnummer: 33257-2022:382666

Raadsvergadering d.d. 23 maart 2023

Aan de raad,

Onderwerp
Kerkenvisie Laarbeek

Portefeuillehouder
M.C. Slaets-Sonneveldt

Beslispunten
1. De Kerkenvisie Laarbeek vast te stellen
2. Een eenmalig budget van €5000 beschikbaar te stellen voor het faciliteren van het parochiebestuur bij het verdere traject en dit te onttrekken uit de post 'Onvoorzien' van de raad

Samenvatting
Gemeente Laarbeek heeft in samenwerking met Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout een Kerkenvisie voor Laarbeek opgesteld. Het college vraagt aan de gemeenteraad om in te stemmen met de Kerkenvisie en het verdere traject om te komen tot toekomstbestendig religieus erfgoed te faciliteren.

Aanleiding
Kerken zijn onlosmakelijk verbonden met de identiteit en de uitstraling van een dorp. In elk Laarbeeks dorp staat minimaal één kerkgebouw. Het is echter lastig om alle kerken in een religieuze functie te behouden. De verwachting is dat dit alleen maar moeilijker wordt. Daarom heeft gemeente Laarbeek in samenwerking met Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout een Kerkenvisie voor Laarbeek opgesteld.

In 2020 heeft Laarbeek een decentralisatieuitkering aangevraagd voor het opstellen van een Kerkenvisie. Deze is ook toegekend. In 2022 is samen met de parochie een Kerkenvisie opgesteld onder leiding van bureau The Missing Link. De Kerkenvisie is gericht op de kerkgebouwen in eigendom van de Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout. Hieronder valt ook de kapel OLV in 't Zand in Aarle-Rixtel. Aangezien de plannen voor de herbestemming van de Leonarduskerk al ver gevorderd waren, is deze kerk niet meegenomen.

Samen met het parochiebestuur en de klankbordgroep is tot een Kerkenvisie gekomen (bijlagen 1 en 2). Deze Kerkenvisie is niet zozeer een concreet plan over welke wanneer moet herbestemd worden. Het is een kompas dat moet leiden tot toekomstbestendig religieus erfgoed in Laarbeek, passend bij het toekomstperspectief van Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout.

Beoogd effect en/of resultaat
Toekomstbestendig religieus erfgoed in Laarbeek, passend bij het toekomstperspectief van Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout. De kerkenvisie is een kompas om hiertoe te komen.

Argumenten
1.1 Toekomst religieuze gebouwen onzeker
Door de krimpende geloofsgemeenschappen in Nederland is de toekomst van kerkgebouwen onzeker. Dit geldt ook voor Laarbeek.

1.2 Samen met de Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout
Het opdrachtgeverschap voor de visie is samen met het parochiebestuur opgepakt. In gezamenlijkheid is de visie tot stand gekomen.

1.3 Nadruk op proces
De kerkgebouwen hebben veel emotionele betekenis voor de gemeenschap, zowel onder parochianen als niet-parochianen. Mensen zijn hier gedoopt, getrouwd en hebben hier afscheid genomen van hun dierbaren. Ook voor mensen die niet religieus zijn blijkt de kerk als herkenningsteken van het dorp symbolische betekenis te hebben. Als een kerkgebouw herbestemd wordt, brengt dit veel sentiment mee bij de gemeenschap. Daarom is er gekozen om nadruk te leggen op het proces en niet op een concrete uitkomst. Zo kon bewustwording gecreëerd worden voor mogelijk veranderingen. Tijdens het traject is zijn de inwoners goed betrokken (zie argument 4), zodat een eventuele herbestemming in de toekomst niet onverwacht komt. Daarnaast was het voor de parochie belangrijk om haar leden mee te nemen in de dilemma’s en mogelijkheden. De emotionele band met de kerken is groot bij hen.

1.4 Inwoners van Laarbeek betrokken
Tijdens het traject zijn de inwoners van Laarbeek betrokken door het houden van een enquête, het organiseren van een avond per dorp en het formeren van een klankbordgroep met vertegenwoordiging uit alle kernen. Tijdens het verdere traject zal er een klankbordgroep betrokken blijven.

1.5 Kerkenpaspoorten
In de kerkenpaspoorten (bijlage 2 in bijlagenboek) staan de waarden van de verschillende kerkgebouwen en de kapel beschreven. Per gebouw is de gebruikswaarde, identiteitswaarde, belevingswaarde en de toekomstwaarde beschrijven. In één oogopslag wordt de belangrijkste informatie over het gebouw weergegeven. Deze paspoorten geven informatie en inspiratie voor het parochiebestuur, gemeente, inwoners en eventuele initiatiefnemers voor (gedeeltelijke) herbestemming. Het is als het ware een kompas voor herbestemming.

2.1 Faciliterende rol gemeente
Het parochiebestuur gaat als eigenaar van de kerken en kapel de mogelijkheden naar een kleine gebedsruimte per kern voor de eredienst verder onderzoeken. Als gemeente kunnen we een afwachtende houding aannemen en wachten tot het parochiebestuur met een voorstel komt. Gezien het gezamenlijke traject dat doorlopen is en het momentum dat gecreëerd is, is het wenselijk om daar niet te lang mee te wachten. Er is immers ook een klankbordgroep die

verder wil meedenken om de toekomstmogelijkheden te concretiseren. Dit vraagt van de gemeente een proactievere houding. De gemeente kan het parochiebestuur faciliteren in de vervolgstap van de Kerkenvisie. Denk hierbij aan het uitzoeken van de planologische mogelijkheden, kaders geven voor aanpassingen aan de erfgoedwaarden en meedenken over de invulling en locatie van de kleine gebedsruimtes. De gemeente zal ook deelnemen aan de klankbordgroepbijeenkomsten, zodat er een gezamenlijke vervolgstap wordt gezet.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

1.1 Er zijn geen concrete herbestemmingsplannen benoemd

Het parochiebestuur heeft ervoor gekozen om geen concrete herbestemmingsplannen te benoemen omdat zij streeft naar het zo lang mogelijk open houden van alle kerkgebouwen. Daarnaast wil zij de mogelijkheden voor een eigen kleine gebedsruimte voor de eredienst per kern onderzoeken. Daarna kan bekeken worden waar eventuele (gedeeltelijke) herbestemming op korte of middellange termijn aan de orde is.

1.2 Eerste stap om te komen tot toekomstbestendig religieus erfgoed

De Kerkenvisie is de eerste stap om te komen tot toekomstbestendig religieus erfgoed. De Kerkenvisie is een kompas om het proces verder in te zetten. Als gemeente is onze rol en bijdrage dus niet voorbij. Parochie Zalige Pater Eustachius van Lieshout is als vastgoedeigenaar aan zet om het proces verder te zetten. Echter kan de gemeente de parochie faciliteren in de moeilijke opgave.

2.1 Financiën

De Kerkenvisie is afgerond, maar het traject om te komen tot toekomstbestendig religieus erfgoed niet. Om het traject voortvarend op te pakken, is het wenselijk om na vaststelling uren vrij te maken om het parochiebestuur te faciliteren in de vervolgstap (zie argument 6). Geadviseerd wordt om in 2023 vijftig uur te begroten hiervoor. Gezien de beperkte capaciteit van de beleidsadviseur erfgoed, wordt hiervoor gevraagd aan de raad om een incidenteel budget van € 5000 beschikbaar te stellen en deze te onttrekken uit de post Onvoorzien van de raad.

Vervolgstappen

Na instemming met de Kerkenvisie door de raad gaat het parochiebestuur intern beraden hoe zij het onderzoek naar een eigen kleine gebedsruimte per kern het beste kan insteken en hoe ze hierbij de klankbordgroep kunnen betrekken. Gemeente en parochiebestuur houden hierover contact. De vervolgstap is het daadwerkelijk uitvoeren van het onderzoek en concretiseren van de toekomstmogelijkheden. Daarna kan bekeken worden waar eventuele (gedeeltelijke) herbestemming op korte of middellange termijn aan de orde is.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

1. Kerkenvisie Laarbeek- een kompas voor toekomstbestendig religieus erfgoed
2. Bijlagenboek Kerkenvisie Laarbeek

Zaaknummer: 33257-2022
Documentnummer: 33257-2022:382666

Het college van burgemeester en wethouders,

gemeentesecretaris

J.W.M. van de Ven

burgemeester

F.L.J. van der Meijden